

Dr. Bárczy István: a főváros újra megválasztott polgármestere.

* * *

Ellenjelölt nélkül, 296 szavazattal választották meg. — Az új polgármester programbeszéde.

Lejárt a hat év, amelyre a főváros törvényhatósága főtisztviselőit választotta és ezzel elérkezett a tisztújítás ideje.

A szerdán délután tartott rendkívüli közgyűlés megkezdte a tisztújítás munkáját a polgármesterválasztással.

Egyetlen pályázó és így egyetlen jelölt volt a polgármesteri állásra: dr. Bárczy István, az eddigi polgármester. Mindamellet meg kellett tartani az előírt névszerinti titkos szavazást. Bárczyt — mint előrelátható volt — nagy lelkesedéssel újra megválasztották polgármesterré: 296 szavazatot adtak le rája, amivel szemben 10 nemleges szavazat állott.

Az elnöklő Bódy alpolgármester viharos tapsok között hirdette ki az eredményt, majd küldöttség útján hívta meg a polgármestert a hivatalos eskü letételére. Bódy meleg szavakkal üdvözölte a most már harmadizban polgármesterré választott Bárczyt, aki erre letette a hivatalos esküt, majd hosszabb beszédben megköszönte a polgárság bizalmát, vázolta eddigi működését és jövő programjának egyes irányelveit. A beszédet — amelyet alább bő kivonásban foglunk — a közgyűlés zajos helyesléssel fogadta. Mi mai vezércikkünkben méltatjuk.

*

A polgármester beszámolója a multról.

A pénzügyi újjászervezés.

Amikor tízedfél éve kézbe vettem a város hajójának kormányát — mondotta dr. Bárczy István —, első dolgunk volt a város pénzügyi újjászervezése, a háztartás egyensúlyának rendbehozása, hogy képes legyen a fölfokozott föladatak megvalósításával járó terheket viselni. Nehéz küzdelmek és áldozatok árán sikerült ezt a célt elérnünk. Megjavitottuk alkalmazottaink anyagi helyzetét, gondoskodtunk a beruházások céljára szükséges kölcsönökről és nekiláttunk nagy lelkesedéssel több, mint egy-negyed milliárdos programunk végrehajtásához.

Városi politikánk legfőbb elve: a közérdekű üzemek községeitése.

A beruházásoknál sikerült kemény küzdelmek árán minden akadályon áttörve, következetesen keresztülvinni városi politikánk legfőbb elvét: a közérdekű üzemeknek a város kezébe való vételét.

A gázgyárakat megváltottuk és tökéletesnek mondható öbudai gázgyárunkat fölépítettük és üzembe helyeztük. Építettünk új elektromos áramfejlesztő telepet, megváltottuk a Magyar Villamossági Részvénytársaság telepét és most van folyamatban a Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság telepének megváltása. Ezzel befejezzük a Budapesten levő összes világítási üzemek megszerzését, egyesítését és biztosítjuk a fővárosnak ezen a téren való kizárólagos uralmát, aminek rendkívül kedvező pénzügyi jelentősége van. Megjavitottuk a közvilágítást. Megszereztük a Városi Villamos Vasut részvényeinek többségét, megváltottuk az Omnibusz-Vállalatot és most rendezzük be fokozatosan a nagyjövőjű autobusz-közlekedést.

Megszereztük és újjáépítettük mindenkép kifogástalanul az Állat- és Növénykertet, fölépítettük a Szechenyi-fürdőt és némsokára elkészülünk a Gellért-fürdő építésével.

Átvettük a Vásárpénztárt, a Tattersallt, a Hirdető Vállalatot. Építettünk kenyérgyárat, berendeztük a községi élelmiszerüzemet és városi konyhakerti gazdaságot és ezzel egyidejűleg a városi kórházak és más intézetek élelmezését házi kezelésbe vettük. Berendeztük kórházaink részére a műszerműhelyt és

műszerraktárt; építettünk gabonaraktárakat, tüzelőszerraktárt.

Középületek és kislakások építése.

Építettünk 37 millió koronát meghaladó költségen 50 iskolát, 1000 tanteremmel és 18 kisdudóvót. Ez által pótoltuk a mult idők mulasztásait, megszüntettünk egy csomó drága és célszerűtlen iskolai bérletet, az elemi iskolákban lényegesen apasztottuk az ugynevezett fálnapos váltakozó tanítást (természetesen a háborus idők beálltaig) és gátját vetettük annak, hogy újabb bérhelységeket nagyobb számban kellessék igénybe venni.

Nagyarányu szabályozások, kisajátítások és telekszerzéseken kívül 26 és fél millió koronát fordítottunk kislakások építésére és ezáltal, valamint az iskolai bérletek megszüntetése által több mint 7000 lakással szaporítottuk a budapesti lakások számát.

Első polgármesteri programbeszédemben ajánlottam, hogy a város maga építsen nagy számban kis lakásokat. Mély hálával tartozom a tisztelt közgyűlésnek azért, hogy ezirányú előterjesztéseinket elfogadta, mert ennek az akciónak szociális és egészségügyi hatása szinte kiszámíthatatlan, holott az egész nagy-szabású akció, alig kerül a városnak számbavehető anyagi áldozatába. És most is csak arra kérem a t. Közgyűlést, hogy amint a viszonyok javulnak, folytassuk újból a lakásépítő akciót a lehető legnagyobb erővel.

„A szerződéses vállalatok nyomása” ellen.

A következő nemzedékek háláját érdemelték a t. Közgyűlésnek azok a tagjai, akik vállaltva segítették ezt a nagy programot végrehajtani és egyszersmind a közérdekű megvalósítani. Eltekintve a városi kezelés rendszerének a legtöbb téren való nagy pénzügyi jelentőségétől, itt elsősorban arról volt szó, hogy a városi politikát kellett fölszabadítani a városi nagy szerződéses vállalatok állandó nyomásától. A mi városi politikánknak ezt a szabadságharcát megvittuk győzedelmesen, most már csak arra ügyeljünk, hogy a jövőre ne üthessen részt rajta senki sem.

A jövő programja.

A legfontosabb kötelességek.

Mai megválasztatásom alkalmából nem kívánok részletes programot adni, mert a legközelebbi költségvetési tárgyalás alkalmából a tanácsal együtt fogunk erre nézve előterjesztést tenni; de egyébként is nem illenek a mai ünnepi hangulatba. A jövő politikájának általános irányát, tartalmát és föladatait elsősorban maga a háboru jelöli meg. Ez a tétel áll ugy az országos politikára, mint a városi és társadalmi politikára egyaránt. Igyekeznünk kell minél alaposabban és gyorsabban gyógyítani a háboru által okozott erkölcsi és anyagi bajokat és okulni kell a háboru tanulságain.

A háborunak bennünket érdeklő jelentős tanulságai közé tartozik, hogy a városok ipará és a városok lakossága a háboruban ugyancsak megállotta a maga helyét. Ma már világos, hogy az országnak fokozatos indusztrialisálása, a városok fejlődése és a városias fejlődés, nemcsak békében elsőrendű érdeke az országnak, hanem a háboruban is. Látjuk, hogy dicső szövetségesünk, Németország, katonai fölényét az a körülmény, hogy lakosságának csak egyharmada él a mezőgazdaságból, nem tette kétségessé; sőt szellemi erejét, technikai és gazdasági fölkészültségét éppen az a körülmény helyezte mindenek fölé. Legyen tehát vége a megkülönböztetéseknek, a városi lakosság hátrábhételének. Az a szolidaritás, amelyben a városok és falvak népe nélkülözések, szenvedések és mérhetetlen véráldozatok árán küzd a magyar nemzet becsületéért, teremje meg a béke idejére minden magyar ember lélekben megértés-

ben való szolidaritását. Szünjenek meg legalább egy időre a kicsinyes torzsalkodások, osztályféltékenység, visszavonás és egyesült erővel teljesítsük kötelességünket azokkal szemben, akik értünk harcolnak. Ez a kötelesség nem merül ki a hadbavonultak hozzátartozóinak segélyezésében, a hadiárványkért való gondoskodásban, a rokkantak megfelelő ellátásában és gondozásában. *Kötelességünk fontosabb része az, amellyel a jövőendő nemzedéknek tartozunk.* Kikből áll a mi derék hadseregünk legnagyobb része? *A vagyontalanokból, a szűkös sorban levőkből, a kisemberekből, akiket nemcsak a háboruban pusztít a halál, hanem pusztít a békében az élet: az egészségtelen lakás, a nyomán járó népbetegségek, a fokozott erkölcsi veszedelmek, egyszóval a nyomorúság.*

Nem természetes-e, t. közgyűlés, hogy a háboru után minden országos és városi politikát ennek a nyomorúságnak a leküzdésére kell irányozni. Nem életérdeke-e ezeréves országunknak, hogy a rettenetes emberirtás után a legintenzívebb embervédelem következék. Küzdelem a gyermekhalandóság és a népbetegségek ellen, de *nem jelszavakkal, hanem gyors, hatékony intézkedésekkel.* A közegészségügy nagyarányu fejlesztése, a lakásviszonyok s a vagyontalanok gazdasági viszonyainak javítása, a munkások biztosítása munkanélküliség esetére, az országos munkásbiztosítással, a munkásvédelem fokozása, a népéletmezés fokozása.

Ez a hatósági és társadalmi embervédelem tudná csak gyorsan pótolni a magyar nemzet nagy embervesztését. Most talán már meg fogjuk érteni, hogy a *csecsemőhalandóság, a tuberkulózis, az egészségtelen lakások és munkaviszonyok jobban pusztítják a nemzet törzsét, mint a legvéresebb háboru.* A háboru vértanuinak véráldozata tanítson meg bennünket erre a tanulásra.

Gazdasági tennivalók.

Nehéz föladat lesz a háboru után az ország és a városok, közöttük elsősorban a főváros pénzügyi egyensúlyát oly módon helyreállítani, hogy a fölsorolt nagy föladatok megoldását s emellett az ország közgazdasági fejlődését is lehetővé tegyük. Pedig ez a legfontosabb cél, mert a közgazdaság terén megfelelő előkészítés mellett úgy érzem, igen nagy perspektívák fognak előttünk megnyilni. A háboru nyomán Németországnak és Ausztria-Magyarországnak a Balkán-államokkal és Kisáziával kétségtelenül lényegesen megélénkülő gazdasági forgalma a magyar iparnak és kereskedelemnek nagyon érdekes érvényesülési teret fog előreláthatóan biztosítani. Ezt minél hamarabb, ugyszólván már a mai napon, minél alaposabban és ügyesebben kell előkészíteni és minden képzelhető erővel munkálni. Bennünket ez nemcsak azért érdekel, mert hisz minden országos gazdasági mozgalom, változás hatása legjobban a fővárosban érezhető, hanem mert Budapest ebben a gazdasági kialakulásban már a földrajzi fekvésénél fogva is nagyon kiváló szerepre van hivatva. Természetesen erre is elő kell készülni nagy és mindenekfölött kellő élelmességgel és gyorsasággal.

Igen kívánatos lesz minden nehézségek és várható aggodalmak ellenére is, a háboru után minél hamarabb gondoskodni olyan állami és városi beruházásokról, amelyek enykhithetik a háboru nyomán nélkülül bizton bekövetkező munkanélküliséget, emellett elősegítik a gazdasági föllendülés megindulását. Az ország gazdasága minden ágának minél gyorsabb föléledése az, ami egyedül hozhatja meg az állam és a városok pénzügyi rendeződésének lehetőségét. A gazdasági föllendülést pedig nemcsak lesni kell, hanem csinálni is minden tőlünk függő eszközzel.

Ennek a nagyszabásu szociális és gazdasági politikának a szolgálatába kell állítani minden tehetségünket és hazaszeretünket.

A szellemi kulturáról

beszélve, a polgármester nem részletezte a fővárosnak a kulturmunka terén való pozitív

teendőit, hanem — egy csomó, a Sümegiekhez címzett szólásmód után — ezzel a negatív hitvallással fejezte be szavait: Ne engedjünk kulturintézményeinkbe, színházainkba, bárminő olyan helyre, ahol a közönség ekulást vagy szórakozást keres, belopódzni olyan törekvéseket, amelyek a magyar nyelv kizárólagos uralmát a magyar fővárosban kikezdhethetik.

Az alkotó munka korszaka.

Beszédét ezekkel a szavakkal végezte az új polgármester:

Boldognak érzem magam, t. közgyűlés, hogy az alkotó munka korszakában íchettem Budapest törvényhatóságának vezetője. Remélem, hogy az alkotó munka korszakát nem fogja még a tespedés korszaka fölváltani. Kérem a jó Istent: adjon erőt, kitartást, hogy a t. közgyűlés tagjaival összefogva, megteremtsük Budapest népe számára egy egészségesebb, jobb, emberibb, dusabb és szebb élet föltételeit.

Az éjjeli menedékhelyen.

*

Az orosz menekültek szenvedései.

A „Ruskoje Slovo“-ban J. Shilkin az alábbi élénk leírásban vázolja azoknak a szerencsétleneknek a helyzetét, akiket az oroszok Lengyelországból és a különböző megszállott területekről menekülésre kényszerítettek:

A Taganski-téren levő éjjeli menedékhely a menekültek vásárává alakult. Amikor a házat meglátogattuk, 1098 menekült tartózkodott benne. A ház minden zugát pricesek és emberek töltötték meg. A hangok állandó zürzavara, szakadatlan köhögés, kiabálás és gyermekek sirása, edényesörömpölés hallatszott a fölhalmozott csomagok, a rongyhegyek között. Mindez nagyszabásu, szívetfacsaró képet mutat. Az épület némely szárnya elég magas, világos és tágas. Mindamellet a menhely — menhely marad. És hogy lehetne egészségügyi rendszabályokról beszélni ezernyi fáradt, elcsigázott, beteges, megrémült, kétségbeesett, sokgyermekes, az otthonukat, szolgálatukat, vagyonukat és hozzátartozóikat sirató emberek között.

A legtöbbjük nem tud fehérneműt váltani, a nagyobbbrészük éhezik, mert a 10—15 kopekból, amit egy-egy személy ellátására kapnak, a moszkvai drágaság mellett csak éhezni lehet. Gyanus a gyermekek szakadatlan köhögése. Azt mondják: számárhurut. És egy asszony siet megjegyezni:

— Mind, valamennyien köhögnek.

És így is van. Tegnap egészségesen érkezett a gyermek és ma már köhög, mind, valamennyi, kivétel nélkül. Kétségbeejtő az asszonyok, aggok és a néhány ottlevő férfi egészsége is, akik az egész nappalt és éjszákát reménytelen semmittevésben töltik el a priceseken. Mindamellet ez az éjjeli menedékhely láthatóan vonzza a menekülteket abból a még reménytelenebb nyomorúságból, amely Moszkva utcáin vár rájuk. A központi iroda képviselője elmondja:

— Az Alexandra-állomáson postahivatalnokok hajléktalan családait találtam a sineken. Hajlékért könyörögtek. Eleinte lealázónak tartottam, hogy az éjjeli menedékhelyre vigyem őket, de később úgy gondoltam, hadd próbálkozzanak meg velem. Ha nem teszük nekik, majd otthagyják. És mit gondol? Most már a férjük fizetését is megkapják, de nem mennek el. Már a jóérzésükre is hivatkoztam és arra akartam birni őket, hogy eltávozzanak.

És megint feléjük fordultam:

— Most már ideje, hogy távozzanak. Mindennek van határa. Naponkint újabb